

SALDERINGSDEBATTEN - TORSDAG 20. DESEMBER 1990

STATSMINISTER GRO HARLEM BRUNDTLAND'S INNLEGG

Det er knappe to måneder siden Arbeiderpartiet i opposisjon la fram vårt alternativ til Regjeringen Syses budsjett. Stortingets sammensetning er den samme. Likevel vil det endelige budsjett som Stortinget i dag vedtar, være mer preget av Arbeiderpartiets alternativ enn noen den gang trodde var mulig.

Det er tre viktige grunner til dette.

De saker som Arbeiderpartiet var aller sterkest opptatt av: arbeid, miljø, barn og unge har bred tilslutning ute i folket. Det viser seg at et flertall her i salen etter nærmere overveielse har funnet det riktig å prioritere disse formål høyere enn det Regjeringen Syse gjorde.

For det andre har det nok en gang vist seg at avstanden mellom Høyre og mellom-partiene er stor, og at dette kommer klart til syne så snart de tre partiene er ute av regjeringskontorene.

Samtidig er det slik at viktige saker for Arbeiderpartiet, som mellompartiene ikke ville støtte, slik som heldagskolen, styrket kommuneøkonomi, tiltak for kollektivtransporten i de større byene, og økte veginvesteringer er blitt vedtatt med vekslende støtte fra andre partier.

I sum får Arbeiderpartiet tilslutning både til hovedprofilen og de fleste enkeltsaker i vårt opprinnelige budsjettforslag. Også for Sosialistisk Venstreparti må dette være et positivt resultat med tanke på den klare støtte til innretningen i vårt alternativ som SV gav uttrykk for da det ble lagt fram, og det samarbeid om å oppnå flertall for viktige saker som faktisk har skjedd i disse høstukene.

Det samarbeid for å sikre en ordnet budsjettbehandling som ble innledet i arbeidet med finansinnstillingen, har fortsatt ved salderingen. Et samarbeid blir bare godt om de som deltar føler at de har vunnet noe ved det. Derfor er det også slik at det endelige budsjettet ikke bare er preget av Arbeiderpartiet.

Derfor er det slik at Arbeiderpartiet i dag stemmer for enkelte saker som Kristelig Folkeparti og Senterpartiet har vært mer opptatt av enn vi selv. Men de fleste av sakene er vi reelt sett svært så enige om - ja så enige er vi om å gjøre mer f.eks. for kvinner i kystdistriktene at det nå er tilløp til kamp om selve farskapet til forslagene.

Som jeg sa i finansdebatten, betyr ikke dette samarbeid at vi i denne perioden står overfor faste politiske konstellasjoner som vil gjelde på alle områder. Samarbeidet har ikke gjort mellompartiene til faste støttepartier for en Regjering av Arbeiderpartiet. Det er uttrykk for at tyngdepunktet i norsk økonomisk politikk ofte ligger i skjæringspunktet mellom Arbeiderpartiet og mellompartiene. I andre saker kan det være samarbeid med andre partier som sikrer støtte for Regjeringens politikk.

Ut fra de konsultasjoner og den samlede vurdering vi måtte foreta før Arbeiderpartiet tok på seg å danne regjering, må vi kunne konstatere at det så langt ser ut til å foreligge et rimelig arbeidsgrunnlag for den nye regjeringen.

Hovedoppgaven i året som kommer er å få til en økt sysselsetting på varig grunnlag. Det er ingen tvil om at de måneder som er gått siden Regjeringen Syse laget sitt budsjett, har avslørt større svakheter både i internasjonal økonomi, i bolig- og byggemarkedet og når det gjelder kommunenes virksomhet enn det som var lagt til grunn i den forrige regjeringens budsjettopplegg. I sum ville dette betydd

en lavere sysselsetting enn det Regjeringen Syse regnet med. Dette var en frykt vi gav uttrykk for allerede da Sysebudsjettet ble fremlagt, og som dessverre har vist seg vel begrunnet.

Uten ytterligere tiltak for å stimulere aktivitet og sysselsetting, er det all grunn til å anta at ledigheten ville blitt enda høyere i 1991 enn i 1990. I tilleggsproposisjon nr. 1 anslo Finansdepartementet at de nye tiltak Regjeringen foreslo, ville gi en sysselsetting med omlag 30.000 personer ekstra i løpet av 1991, utover det som ville ha fulgt av Regjeringen Syses opplegg. Innretningen av de forslag som har fått flertall er noe anderledes enn Regjeringens, slik at syseleeringsvirkningen er blitt noe mindre. Med en tiltakende vekst gjennom året, regner en likevel med en samlet vekst i sysselsettingen på over 30 000 personer i løpet av 1991.

Det er Arbeiderpartiets og Regjeringens klare mål å få til en reduksjon av ledigheten allerede i løpet av 1991. Men det er usikkerhet om mange forhold, bl.a. hvordan tilstrømmingen til arbeidsmarkedet vil være etterhvert som sysselsettingen øker. Derfor er det ikke mulig å gi noe konkret tall for hvor stor reduksjonen i arbeidsledigheten vil bli. Nettopp fordi slike tall aldri kan beregnes med rimelig sikkerhet, har vi ikke fra Arbeiderpartiets side kunnet gi noen slike løfter. Det er grunn til å slå fast dette, når vi ser at andre til stadighet forsøker å fremstille det annerledes. Vi sier ganske klart fra at det fortsatt gjenstår store problemer på arbeidsmarkedet. Vi står dessverre foran en ny vanskelig vinter med høy ledighet, og vil sette kreftene inn for å få til en snarlig, positiv utvikling.

Hovedsaken er at vi nå fra de politiske myndigheter gjør det som er mulig både på kort og på lang sikt for å få i gang de prosesser som kan gi økt sysselsetting og lavere ledighet.

Det samlede budsjettopplegg tar også på en positiv måte hensyn til mange av synspunktene fra arbeidstakernes organisasjoner. Dette bør bidra til å muliggjøre en fortsatt moderat inntektsutvikling. Den analyse som ble lagt fram i A-regjeringens Langtidsprogram om behovet for lav kostnadsvekst og bedret konkurransevne for å få til full sysselsetting og mindre oljeavhengighet på 90-tallet, er fortsatt gyldig.

Jeg er ikke i tvil om at det vi nå gjør for å stimulere aktivitet og sysselsetting i 1991 er økonomisk forsvarlig. Det betyr ikke at vi kan ta lett på underskuddene i statsbudsjettet eller de økte offentlige utgifter i framtida. Ikke minst må vi ta fatt i de store og voksende overføringer på flere felter. Jeg nevner ett eksempel; forslagene fra Alstadheimutvalget om reduserte landbruksoverføringer bør i denne sammenheng studeres med interesse, ikke minst fordi de er i samsvar med de internasjonale drøftinger på dette området. I morgennyhetene i dag hørte vi en tankevekkende statistikk om sykefraværet og det samlede fravær, bl.a. hos svenske og norske arbeidstakere. Vi har oppgaver å gå løs på for å få fraværet ned - arbeidsmiljøet og produktiviteten opp.

For bedre å ta vare på naturmiljøet, vil Regjeringen få tilslutning til:

- et bedre og mer helhetlig opplegg for CO2-avgiften, kombinert med tiltak for pendlerne og utjamning av bensinprisene
- 75 mill.kr. til et internasjonalt klimafond
- økte bevilgninger til kollektivtransporten
- en større innsats for energiøkonomisering

Med sikte på bedre barneomsorg har Regjeringen fått tilslutning til:

- økt barnehageutbygging, med 39% statlig tilskudd

- istendefor 36%, og et eget stimuleringsstilsudd med 10 000 kr. pr. nyopprettet barnehageplass.
- 90 mill.kr. til utvikling av heldagsskoletilbud i kommuner.
 - utvidet foreldrepermisjon svarende til 5 uker med 80% lønnskompensasjon.
 - styrket barnevern med over 500 mill.kr. i sum av tilsagnsrammer og bevilgninger.

President,

Det som er oppnådd - både for å styrke sysselsettingen - og på disse viktige områdene er resultater av et samarbeid mellom Regjering og Storting som lover godt også for året som kommer.